

Til

Barnevernsutvalget

Notat til det regjeringsoppnevnte ekspertutvalget som skal vurdere tiltak for å styrke kvalitet og rettsikkerhet i barnevernet fra Norsk psykologforenings menneskerettighetsutvalg (MRU)

Innhold

Del 1: Barnevernets utfordringer	3
Bakgrunn for notatet.....	3
Del 2: Erfaringer fra praksis og utdyping av MRUs synspunkter.....	6
1. Rettsikkerhet, klageadgang og domstolsbehandling må styrkes	6
Dokumentasjon og samhandling.....	6
Taushetsplikt	6
Klage- og kontrollorgan og domstolsbehandling	7
2. Barnevernets praksis må være kompetent og kunnskapsbasert.....	8
Omsorgsovertakelser, akutt plasseringer og tvangstiltak	8
Iverksettelse av virkningsfulle hjelpetiltak.....	11
Kompetanse og kritisk refleksjon rundt egen praksis	12
Kunnskap om senvirkninger	14
3. Barnevernets organisering og virksomhet må evalueres	15
Kommersialisering av barns hjelpetilbud.....	15
Bruken av sakkyndige psykologer	15
Organisering av barneverntjenesten	16
Ivaretagelse av ansatte	16
Del 3: Avsluttende kommentarer.....	17

Del 1: Barnevernets utfordringer

Et samlet menneskerettighetsutvalg i Norsk Psykologforening ønsker med dette å peke på en del forhold som vi mener er problematiske ut fra et psykologfaglig og menneskerettslig perspektiv (jf. især Barnekonvensjonen og EMK art. 8).

Dette notatet er ingen forskningsrapport eller et dokument bygget på systematisk analyse av kilder. Det er et forsøk på å reise en del prinsipielle spørsmål basert på utvalgets innsikt, kunnskap og erfaringer, drevet ut fra et ønske om at en så viktig aktør som barnevernet får bedre forutsetninger til å hjelpe dem som trenger det og sikre barns og familiers rettigheter.

Bakgrunn for notatet

Bakgrunnen for vårt ønske om å skrive dette notatet er knyttet til den alvorlige situasjonen som ligger bak de mange klager som følger av beslutninger i barnevernet og som havner både i norske domstoler og i EMD. Vi registrerer også en rekke oppslag i media som viser til alvorlige situasjoner som bør utredes og gjennomgås, informasjon fra sentrale institusjoner (som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM), Sivilombudet, Barneombudet og Likestillings- og diskrimineringsombudet), samt våre egne og andre kollegers erfaringer fra rollen som behandlende psykologer og barnefaglig sakkyndige.

Gjennom det ovennevnte synliggjøres kritikkverdige forhold. Dette gjelder blant annet omsorgsovertakelser gjennomført med politimakt overfor barn, mangelfull veiledning av foreldre, eksempler på vold og overgrep i fosterhjem, for dårlig utredede plasseringsvedtak, mangelfull utredning av barns utvikling og fungering, beslutninger som ikke i tilstrekkelig grad har vurdert kulturelle aspekter, rusutvikling og dødsfall blant unge som lever under offentlig omsorg, gjentatte flyttinger til ulike fosterhjem gjennom en hel oppvekst, osv. Det er også kommet frem eksempler der foreldre har fått sine barn tilbakeført etter lange kamper mot systemet, der myndighetene i ettertid har erkjent at saksbehandlingen og vurderingene har vært feil eller mangelfull.

Vi har selv vært involvert i saker eller mottatt henvendelser fra privatpersoner, advokater og andre kolleger, som gir grunn til bekymring for hvordan enkelte barn og familier er blitt behandlet, og hvilke følger barnevernets involvering har fått for dem. Med erfaring fra behandling og sakkyndig arbeid, har vi kommet nært innpå de familier som har gjennomgått svært belastende barnevernsutredninger og rettsbehandlinger.

Det er med bakgrunn i alt dette at vi vil redegjøre for noen hovedtema som vi mener er viktige for videre utviklingsarbeid i dette feltet.

Vi er kjent med at det skjer mye på barnevernsfronten med nye lovverk, utredninger og kompetanseløft. Vi håper at rettssikkerhet så vel om faglig ivaretagelse av barn og familier bedres gjennom disse tiltakene. Vi ønsker å bidra til dette ved å presentere våre synspunkter.

Før vi presenterer våre synspunkter vil vi understreke at vi som både praktiserende psykologer og som menneskerettighetsutvalg mener at vi trenger et robust og kompetent barnevern. Det er lite tvil om at både statlig og kommunalt barnevern er viktig for å kunne hjelpe barn og familier. Vi anerkjenner presset ansatte i dette systemet jobber under, og notatet er ikke ment som kritikk av enkeltpersoner. At det gjøres mye godt arbeid innenfor barnevernsfeltet må

imidlertid ikke være til hinder for at det, når det er nødvendig, fremmes kritikk mot en aktør med så mye makt som barnevernet har.

Vi vil i dette notatet særlig konsentrere oss om de områdene hvor vi mener det er risiko for at det begås stor utrett, da især urettmessige omsorgsovertakelser og mangelfulle hjelpetiltak.

Et sammendrag av våre hovedpunkter kan oppsummeres som følger:

- **1. Rettsikkerheten til barn og familier må styrkes**
  - Kontroll- og tilsynsorgan må styrkes.
  - Klageadgangen må bedres for både barn og foreldre.
  - Vurderinger og konklusjoner må dokumenteres og begrunnes slik at disse kan etterprøves.

- **2. Barnevernets praksis må være kompetent og kunnskapsbasert**
  - Barnevernet må jobbe kunnskapsbasert og jobbe med å iverksette kunnskapsbaserte metoder.
  - Ansatte i barnevernet må sikres tilstrekkelig kunnskap og kompetanse gjennom grunn- og videreutdanning, samt veiledning. Dette må romme sentrale temaer innen psykologi, psykososialt arbeid og jus, i tillegg til arbeid med gruppe og gruppeprosesser blant annet for å oppøve en kritisk holdning og motvirke konsensusorienterte beslutninger i teamet.
  - Psykologer og jurister bør være involvert i det barnefaglige arbeidet, enten som veiledere eller som faste ansatte.
  - Ved sammensatte og komplekse tilstandsbilder, må det sikres helhetlige vurderinger der både spesialisthelsetjeneste, PPT, habiliteringstjeneste og andre tjenester blir koordinert og ansvarliggjort.
  - Kulturperspektivet må styrkes, både når det gjelder utredning, vurderinger og implementering av tiltak.
  - Det må sikres bruk av tolk, samt at vedtak og rapporter oversettes til morsmålet eller det språket den private parten mestrer. Der det er tvil om foreldrenes lesekyndighet, må muntlig tolkning sikres.
  - Kunnskap om å være ny i landet, om minoriteter, om alvorlige psykiske lidelser, utviklingsforstyrrelser, nevrologiske tilstander og syndrom, samt traumatisering og fluktbakgrunn, må styrkes.
  - Kunnskap om normalutvikling og naturlig variasjon i oppdragerpraksiser og foreldrestiler må også økes, og anerkjennes.
  - Det må satses på omfattende bruk av både kompenserende og veiledende hjelpetiltak i hjemmet og styrking av familier og nettverk (eks. bruk av miljøarbeider, familieråd, familieplassing)
  - Bruken av institusjoner må reduseres, og maktinngrep med uniformert politi må reduseres til et absolutt minimum.
  - Ved omsorgsovertakelser må det arbeides aktivt med tilbakeføring, og det må i økt grad satses på å styrke foreldrenes samværs- og/eller omsorgskompetanse. Rammene for samværene må også bli godt ivaretatt, herunder samværssted og tilrettelegging for barn og familier.

- **3. Barnevernets organisering og virksomhet må evalueres**
  - Det bør utredes om ansatte i barnevernet bør ha autorisasjon, som i sin tur kan tilbakekalles ved grov tjenesteforsømmelse.

- Det bør innføres krav til minimumsbemanning i det lokale barnevernet for å sikre bred nok kompetanse og robuste tjenester.
- Det bør utredes om barneverntjenesten skal omorganiseres, slik at det gjøres en formell deling mellom dem som utreder, dem som tilbyr hjelpetiltak og dem som står for omsorgsovertakelse. Hvorvidt ansvaret skal organiseres under kommune, region, fylke eller stat, må være en del av dette arbeidet. Videre bør det undersøkes om deler av ansvaret kan overføres til andre deler av tjenesteapparatet, og hvordan arbeid og ansvar bedre kan koordineres med andre aktører innenfor helse- og omsorgstjenestene.
- Sakkyndigordningen bør evalueres og det bør vurderes å stille spesifikke krav til kompetanse. Det bør være et tydelig krav at utredningen løfter frem alternative hypoteser og langtidskonsekvenser, at vurderingene er drøftet med en veileder, og at begrensninger ved rapporten tydeliggjøres. Hvorvidt Barnesakkyndig kommisjon (BSK) kan få utvidet sitt mandat, og hvordan kvalitetssikring av BSKs arbeid og kompetanse kan sikres, bør vurderes.
- Brukermedvirkning må styrkes på både individ- og systemnivå, og det er viktig at brukermedvirkning ikke bare anerkjenner barna, men også foreldrene som ressurspersoner med viktig erfaringskompetanse. I fraværet av oppnevnte foreldrerepresentanter i ekspertutvalget, legges det til grunn at utvalget selv tar ansvar for at foreldrenes stemmer blir hørt.

Del 2: Erfaringer fra praksis og utdyping av MRUs synspunkter

I det følgende vil en se en diskusjon om de ovennevnte punktene. Denne diskusjonen er basert på våre erfaringer fra praksis, våre møter med barn og foreldre, samt rapporter om og omtaler av barnevernets praksis og organisering.

1. Rettssikkerhet, klageadgang og domstolsbehandling må styrkes

Når barnevernet gjennomfører en akutt plassering av ett eller flere barn, eller fremmer sak om omsorgsovertakelse, er Fylkesnemnda det første organet som behandler saken. Vedtaket kan siden påklages/ankes videre i rettssystemet, via tingretten, lagmannsretten, høyesterett og til slutt EMD.

Vi mener det er viktig at foreldre får advokat og rettshjelp tidlig i saken.

Dokumentasjon og samhandling

I mange av sakene vi kjenner til, er mangelfull dokumentasjon et utbredt problem. Dette gjør det vanskelig å fullt ut forstå grunnlaget for vurderingene, konklusjonene og vedtakene som er fattet av barneverntjenesten, når sakene skal behandles i Fylkesnemnda og domstolene. Det er også vanskelig å etterprøve arbeidet som er gjort eller ta stilling til kunnskapsgrunnlaget. Spesielt utfordrende er den mangelfulle dokumentasjonen i situasjoner der det skjer hyppige utskiftninger av saksbehandlere. Man risikerer da at ingen fullt og helt kjenner helheten i saken eller hvordan saken har utviklet seg. Fravær av god dokumentasjon vil kunne føre til at nye saksbehandlere ikke vil ha gode nok forutsetninger til å kunne sette seg godt nok inn i sakens bakgrunn, kunne oppdage mulige «følgefeil» eller belyse usikkerhetsmomenter. Det vanskeliggjør også en reell drøfting av alternative hypoteser og andre årsaksforklaringer. Manglende dokumentasjon vil også kunne bidra til at det i ettertid vil kunne være umulig for barn og familier å forstå hvorfor de ble splittet.

Taushetsplikt

Det finnes også eksempler på at taushetspliktsbestemmelsene ikke er godt nok forstått eller kjent. Dette fører til at taushetsplikten blir til hinder for godt arbeid, selv om lovverket åpner for og påkrever informasjonsutveksling. Bedre samhandling mellom spesialisthelsetjeneste og kommunalt barnevern fremstår som en særlig viktig utfordring. Dette er redegjort for i NOU 2017: 12 *Svikt og svik*, og vil ikke utdypes her. Spørsmål om barns medvirkning i barnevernssaker og barnets rett til å bli hørt er også sentralt. Blant annet har Sivilombudet (<https://www.sivilombudet.no/uttalelser/barns-rettigheter-ved-barnevernstjenestens-avgjorelser/>) påpekt at «Barne- og likestillingsdepartementets rettslige forståelse av barns rett til å medvirke ved barneverntjenestens avgjørelser ikke fullt ut er i samsvar med Norges menneskerettslige forpliktelser og barnevernlovens bestemmelser». På grunnlag av dette har Ombudet understreket behovet for konkrete tiltak for å styrke barns medvirkningsrett i barnevernssaker og videre at kunnskapen om hva plikten til å høre barn faktisk innebærer. Som psykologer synes vi dette poenget er særlig sentralt.

Bestemmelsene om taushetsplikt er også relevante når en sak meldes til barneverntjenesten. Det synes å være en utbredt oppfatning også blant helsepersonell at en mistanke om at et barn ikke mottar tilstrekkelig omsorg, utløser meldeplikten. Det synes å være manglende kunnskap, også blant helsepersonell, om hva som i praksis skal kunne utløse meldeplikten. Det skal være grunn til å tro at et barn utsettes for eller vil bli utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller mishandling. Det vises i denne sammenheng til Bente Ohnstad m.fl som har undersøkt særskilt forekomsten av grunnløse bekymringsmeldinger, herunder rutinemessige meldinger, og saker der det ikke har vært tilstrekkelig grunnlag for å sette taushetsplikten til side. Når familier meldes til barnevernet mot sin vilje, risikerer man at dette påfører familiene store belastninger, skam og stigma, og i enkelte tilfeller har omkostningene blitt svært store for familiene det er snakk om.

Klage- og kontrollorgan og domstolsbehandling

Vårt inntrykk er at vedtakene fra barnevernet som hovedregel blir stadfestet av nemnda, ettersom sistnevnte har begrenset tid og adgang til å etterprøve arbeidet som er gjort, eller til å kunne overprøve de faglige vurderingene som foreligger. Fylkesnemndas funksjon som reelt kontrollorgan må derfor sikres og styrkes.

Det er også mangel på tilstrekkelige kontroll- og klagemuligheter for både barn og foreldre. Barn har ikke individuell klageadgang, og tilsynsmyndighetene er begrenset. Det finnes per i dag ingen egen undersøkelseskommissjon for barnevern, noe vi mener det burde ha vært. Den mangelfulle kontrollen bidrar til å skape bekymring for barn og foreldres reelle rettssikkerhet i slike vanskelige saker.

En barnevernssak starter lenge før de rettslige prosesser starter. Sakene bygger i hovedsak på dokumenter hvor det er barneverntjenesten selv som har forfattet referatene og vedtakene, uten at disse er godkjent av foreldrene. Det brukes også en del skjønn i disse sakene, noe som ikke er etterprøvbart for andre. Blant annet har vi selv lest dokumenter med påstander og beskrivelser som det ikke er holdepunkter for i sakens bakgrunn eller som lar seg underbygge av funn under grundige utredninger og undersøkelser. Likevel har disse formuleringene og vedtakene lagt føringer for hele saksgangen, ofte med negative konsekvenser for familiene.

Foreldre kan heller ikke uten videre be om å få skiftet saksbehandler. Det er svært begrensede muligheter for å påklage arbeidet som gjøres i disse sakene, og kontrollsystemet fremstår således ikke forenlig med de inngrepene dette maktapparatet har.

Videre bør det utredes hvem som er erstatningsansvarlig i saker der det er begått grov urett overfor barn og familier. Så lenge saken behandles i Norge, er det kommunen som er offentlig part i saken. Når saken har nådd EMD, er det staten som er part i saken. Videre bør det undersøkes hvordan disse bruddene kan håndteres på en måte som kan virke reparerende og forsonende for dem som er utsatt for urett. Det er per i dag ikke gitt en offentlig beklagelse til familiene som er blitt rammet av dette.

2. Barnevernets praksis må være kompetent og kunnskapsbasert

Omsorgsovertakelser, akutt plasseringer og tvangstiltak

Noen av sakene som vi kjenner til, og som også har vært omtalt i rapporter og i media, utgjør eksempler på omsorgsovertakelser som vi mener er problematiske. I noen tilfeller er begrunnelsen for selve omsorgsovertakelsen bygget på argumenter som ikke har sterk faglig eller vitenskapelig evidens (som mangler i foreldreferdigheter, svak tilknytning, psykiske utfordringer hos foreldrene), og dermed foreligger ikke klare holdepunkter for at barn vil bli skadelidende ut fra den omsorgssituasjonen eller omsorgskompetansen som beskrives. Omsorgsovertakelser kan videre være basert på lite vitenskapelige metoder som i høy grad inneholder stort element av subjektivt skjønn, slik som kortvarig observasjon av samspill uten at det foretas reelle utredninger og vurdering, eller at «still face» ilegges betydelig vekt. Foreldre kan også bli vurdert til å ha emosjonell og kognitiv svikt, uten at dette er tilstrekkelig utredet eller dokumentert.

Videre kjenner vi til eksempler på akutt plasseringer til tross for at barnet ikke synes å være i en situasjon som innebærer akutt fare for skade, og som er blitt håndtert på en måte som ikke har vært skånsom eller forklart for barnet, noe som i sin tur har etterlatt barnet i en belastende og vanskelig situasjon. Bruk av politi og maktmidler i forbindelse med forflytting av barn vil ofte være svært dramatisk. Selv om bakgrunnen for slike tiltak er knyttet til problemer i familien eller ved barnets atferd, mener vi at slike transporter og bruk av makt bidrar til å forsterke krise og avmakt både for barn og foreldre, blant annet fordi foreldre fratras mulighet til å kunne støtte sine barn.

Videre erfarer vi at det etter omsorgsovertakelse i alt for liten grad har vært lagt opp til et faglig begrunnet samværsomfang som både tar hensyn til barnets og foreldrenes vanskelige situasjon, og som samtidig sikrer trygge rammer for slikt samvær. Vi vil i denne sammenheng påpeke viktigheten av å styrke hjelpetiltak med tanke på å gi veiledning og annen assistanse som kunne øke sannsynligheten for tilbakeføring av barnet til familien, eventuelt utvidet samvær som kan gjennomføres på en måte som kommer både barnet og foreldrene til gode.

Vi vet at mange foreldre føler de er oppe til 'eksamen' under samvær, der de observeres av opptil flere personer, som tilsynsførere, saksbehandler fra barneverntjenesten, veiledere og sakkyndige. Samværene legges ofte til 'nøytrale' steder som verken barn eller foreldre er kjent med. Videre kan det ha gått lang tid siden forrige samvær, og varighetene på samværene er kort. Dette skaper kunstige samvær som vanskeliggjør relasjonen mellom barn og foreldre. Barna vil ofte selv være i krise, og har behov for støtte og forklaringer fra sine foreldre. Foreldre får ofte beskjed om å ikke snakke sak, eller de får lite veiledning rundt hvordan de kan snakke med barna om situasjonen de står i. Dette gjør foreldrene utrygge for barna, og barna etterlattes med økt forvirring og usikkerhet. Dette kan føre til at barna etter hvert vegrer seg fra samvær, noe som i sin tur kan misoppfattes som negative erfaringer eller reaksjoner på foreldrene.

Videre har vi erfaring med at fokuset for samvær ligger på å sette foreldrene på prøve og dokumentere hvordan de forholder seg til ulike situasjoner og reaksjoner ved barna. Dette er til hinder for å skape gode og trygge rammer for familiene og gi dem positive, felles erfaringer som kan virke relasjonsbyggende på kort og lang sikt, og som også kan virke reparerende på det som har hendt.

Vi vil særlig peke på viktigheten av at det settes inn hjelpetiltak for foreldrene som kan øke sannsynligheten for tilbakeføring (eks. veiledning, praktisk hjelp, økonomisk bistand). I mange tilfeller brukes det store ressurser på å veilede og tilrettelegge for ansatte ved institusjon eller i fosterhjem, uten at tilsvarende innsats er blitt gjort overfor biologiske foreldre, verken før eller etter plassering. Vi ser at det i noen av disse sakene i for liten grad satses på foreldrene og at deres ressurser og betydning for barnet i for liten grad anerkjennes. Foreldre risikerer da å bli tilsidesatt og lite involvert i det videre arbeidet. Å unnlate å gi slik bistand til foreldrene kan få alvorlige konsekvenser og begrense deres muligheter som relevante omsorgspersoner eller trygge voksne under samvær. Dette er dramatisk for foreldrene, og det er utrygt for barna som er satt i en helt ny og ukjent situasjon, der de ofte vil savne sine kjente voksne, og som må bruke tid til å etablere ny trygghet før de kan føle at de har voksne å støtte seg til.

I en del av de situasjonene der barnet blir plassert, og særlig i forbindelse med hasteplasseringer, vil de yngste barna ofte ikke forstå hva som skjer, mens de eldre barna kan aktivt motsette seg plasseringen og gjennomføre gjentatte forsøk på å rømme – med den konsekvens at politi og maktbruk kommer til anvendelse. Dette ser vi på som en veldig uheldig sirkel som kanskje kunne ha vært forhindrede med aktive hjelpetiltak overfor familien og eventuelt mer gradvis overgang, hvis situasjonen tillater det.

Når det gjelder selve den offentlige omsorgen, foreligger det risiko for at barn splittes fra sine søsken uten at dette er vurdert å være til det beste for barna. Søskenflokker splittes noen ganger fordi det er utfordrende å finne hjem til alle søsknene sammen. Det er også risiko for at barn plasseres geografisk langt unna foreldrene, noe som både vanskeliggjør samvær, men også eventuell tilbakeføring fordi barnet da etableres i et nytt nærmiljø med skole og venner som i sin tur vil være uheldig å bryte opp ved en tilbakeføring. Andre problemstillinger som tilkjennegir seg etter omsorgsovertakelser, er at det kan mangle nødvendig kompetanse til å ivareta barn med sammensatte og store vansker i institusjon og fosterhjem. I tillegg fortolkes reaksjoner på samvær med foreldre som symptomer på re-traumatisering eller inadekvat omsorg / reguleringsstøtte fra foreldrene, uten at dette sees i sammenheng med barnets reaksjoner på adskillelse fra foreldrene, reaksjoner på rutinebrudd eller mulige konstituasjonelle vansker hos barnet. Vi savner sterkere faglige vurderinger knyttet til den menneskelige kostnad en omsorgsovertakelse kan innebære for barna, og mener det i for stor grad legges til grunn at barna vil få det bedre i fosterhjem eller institusjon. Dette vet vi at ikke kan legges til grunn. Mange barn opplever flere utilsiktede flyttinger til nye fosterhjem/institusjon, og det forekommer også negative omsorgspraksiser og omsorgssvikt i fosterhjem.

Det er viktig å særskilt påpeke det kulturelle perspektivet i denne sammenheng. Flerspråklige barn mister språklig stimulering på morsmålet, noe som over tid vanskeliggjør kommunikasjon med foreldre dersom de ikke behersker det norske språket fullt ut. Ved å plassere barn i familier med en annen kulturell bakgrunn, fratasker man barnet mulighet til å lære sin egen kultur og språk. Dette kan gjøre det vanskelig for barna å ha kontakt med biologisk familie senere. Når kulturelle praksiser og religiøs tilhørighet ikke blir videreført, strider dette mot barnets menneskerettigheter. Barnevernet overlater i enkelte sammenhenger ansvaret for å sikre kulturell identitet til fosterhjemmet, selv om dette er barnevernets ansvar å besørge, og ikke noe et norsk-etnisk fosterhjem vanligvis vil kunne tilrettelegge for. Det å prøve å forstå familiers tenkning, kulturbakgrunn og verdsettelse er viktig i arbeidet med migrantfamilier. Det krever også bruk av tolk i mange tilfeller, herunder oversettelse av skriftlig materiell.

Vi mener det er hevet over enhver tvil at norsk lovverk med henblikk på barn og barneoppdragelse gjelder for alle, men det er viktig å gi familier en anledning til å gjøre seg kjent med reglene – samt å kunne presentere seg som de foreldrene de ønsker å være. I tillegg til det særegne som mange vil kunne representere på grunn av kulturbakgrunn er det viktig å understreke at en del foreldre er preget av alvorlig hendelser i forbindelse med krig og konflikt. Nyankomne innvandrere med fluktbakgrunn trenger hjelp, støtte og tid til å etablere seg i et nytt miljø med nye omsorgsbetingelser. Vi har dessverre sett familier bli splittet kort tid etter ankomst til Norge uten at reelle hjelpetiltak har blitt forsøkt overfor familiene. Kulturkompetanse hos ansatte i barnevernet vil vi komme tilbake til i et senere avsnitt.

Generelt gjelder det at mange foreldre forteller at de føler seg lite inkludert etter omsorgsovertakelsen, og at de ikke får informasjon om barnet, eller gode begrunnelser for hvorfor de ikke får lov til å treffe barna eller invitere dem med i spesielle høytider eller i forbindelse med andre begivenheter. Selv når barna ber om å få være med, blir det ikke tatt hensyn til. Dette understreker viktigheten av prinsippet om barns deltakelse, som vist til over.

Et annet viktig område, er spedbarnsaker. Spedbarnsaker er spesielle og det offentlige risikerer ved sin inngripen å skille barnet fra familien for resten av livet fordi tilbakeføring ofte blir vanskelig pga tilknytning til ny omsorgsbasis. I flere av disse sakene er foreldrene svært lite/ikke utredet i det hele tatt før en (akutt)plassering skjer. Risikoen for å gjøre feil er skyhøy. Vi viser til sakene K.O og V.M vs Norge, og R.O vs Norge, der barna ble plassert henholdsvis 9 dager og 45 min etter fødsel. I begge saker blir det tidlig foreslått adopsjon, foreldre får svært begrenset samvær med tilsyn. Foreldre får ingen hjelp eller veiledning før fødsel, og heller ikke etter plassering. Når det seinere blir oppnevnt sakkyndig og sakene kommer inn under et annet barnevernkontor, viser det seg at foreldre i begge saker har gode til svært gode omsorgsevner og barna blir etter hvert tilbakeført (etter henholdsvis 3 år og 2 år). Omkostningen for barn og foreldre er selvsagt svært stor. Vi vet ikke hvor mange flere slike saker det finnes, men har i vår praksis sett flere eksempler på spedbarnsaker som er svært mangelfullt utredet og forstått, der det tidlig konkluderes med varig omsorgsovertakelse og adopsjon. Barnets rett til sin familie (etter artikkel 8 i EMK) er svært lite respektert i disse sakene.

Vi ser også at foreldrenes psykiske helse ikke blir forstått i disse sakene. Vi kjenner til saker hvor mødre med alvorlig fødselsdepresjon ikke har fått nødvendig hjelp i psykisk helsevern, men heller blitt utredet med henblikk på foreldreferdigheter og satt under tilsyn og veiledning. Dette skjer i en sårbar barselstid mens mor har en alvorlig psykisk lidelse, med den konsekvens at mor ikke får hjelp og barnet flyttes ut av hjemmet.

Vi kjenner også til saker hvor barn tilbakeføres uten at nødvendig hjelpetiltak, oppfølging og støtte blir iverksatt. Dette gjelder i saker hvor barn har store omsorgs- og hjelpebehov, iboende vansker og/eller foreldre har behov for veiledning og støtte i en sårbar tilbakeføringsprosess. Vi erfarer at hjelpen ikke uten videre følger barnet, og at det blir en lang og krevende prosess for foreldrene å sikre at de får den støtten familien har behov for. Dette står i sterk kontrast til de ressursene som brukes mens barnet er plassert, og den støtte eksempelvis fosterhjemmene får. I mange tilfeller er det riktig at barnverntjenesten trekker seg raskt ut etter en tilbakeføring, men i visse tilfeller er det behov for kvalifisert og tilgjengelig hjelp. Når denne uteblir, vil det i sin tur kunne gå utover barnet. Hjelpen bør etter vår mening følge barnet.

Iverksettelse av virkningsfulle hjelpetiltak

Det settes ikke inn tilstrekkelige eller gode nok hjelpetiltak tidlig nok i enkelte barnevernssaker. Dersom utprøvde hjelpetiltak ikke har fungert, vil det ofte konkluderes med at foreldrene ikke klarer å nyttiggjøre seg av hjelpetiltak eller veiledning. Dette fastslås uten at en ser på hvorvidt tiltakene har vært egnet, eller om utgangspunktet for hjelpetiltaket kanskje var bygget på uriktig grunnlag. Dersom problemforståelsen er uriktig eller mangelfull, vil man heller ikke kunne treffe med tiltakene. Videre vil årsakene til at tiltakene ikke fører frem lett, men feilaktig, kunne tilskrives foreldre og barns manglende evne til, motivasjon for eller forutsetninger for endring.

Vi vil understreke viktigheten av at hjelpetiltak tas i bruk på en fleksibel, kreativ og tilpasset måte som kommer familien og barnet til gode. Samtidig er det viktig at det faglige og vitenskapelige grunnlaget for ulike hjelpetiltak styrkes, slik at man i større grad treffer med tiltakene som gjennomføres. Videre mener vi det er viktig at hjelpetiltaket tilpasses den aktuelle familien eller barnets behov, og at type hjelpetiltak ikke avhenger av hva som er tilgjengelig i den enkelte kommune. For eksempel kan COS være et godt tiltak for én familie, men slett ikke for en annen. Likevel gis det ofte som et generelt tiltak. Dersom dette da ikke fører frem, kan dette forstås som foreldrenes manglende evne til å nyttiggjøre seg av veiledning. Samtidig er det lite evidens som kan underbygge slike konklusjoner, ettersom man i liten grad har et vitenskapelig grunnlag for å kunne si noe om den forventede effekten ulike hjelpetiltak har.

Videre er det også eksempler på at veiledningen som tilbys foreldre ikke har hatt form som faktisk veiledning slik vi mener foreldreveiledning skal være, men snarere som observasjoner og vurderinger. I tillegg ser vi at veiledning som tiltak ikke blir gitt hyppig nok, lenge nok eller i familiens naturlige kontekst. Igjen ser vi også at kulturperspektiver uteblir, og at veiledningsrelasjonen eller innholdet i veiledningen ikke er i overensstemmelse med det faktiske behovet, eller tilpasset familien på en kulturelt sensitiv måte, med den respekt, kunnskap og interesse som alle familier bør gis.

Som psykologer er vi særlig bekymret for at det i en del saker ikke er gjort gode og systematiske forsøk på å gi barn og foreldre den behandling de trenger for sine psykiske vansker. Psykiske vansker hos foreldre blir ofte betraktet som en «varig» tilstand, og ikke som en tilstand som det faktisk går an å få hjelp til. Vi har, som tidligere nevnt, sett eksempler på mødre med ubehandlet fødselsdepresjon der tilstanden blir betraktet av barnevernet som varig, og mors omsorgsevne blir vurdert i en slik situasjon. Videre kan vi heller ikke se at det legges nok vekt på hjelp og støtte inn i hjemmet for å forebygge omsorgsovertakelse. Dette mener vi er meget alvorlig – og vi ser det i sterk motstrid til det som har vært barnevernets kanskje viktigste oppgave, nemlig å sikre god hjelp til familier som strever for å avhjelpe problemer og forebygge nye. Vi vet at i en del tilfeller er haste – eller krisetiltak nødvendig for å forhindre skade, men vi mener at dette ikke representerer flertallet av de sakene der barnevernet er involvert.

I en del sammenhenger blir dette argumentet om mer forebyggende barnevern og iverksetting av systematiske hjelpetiltak, inkludert psykologisk behandling, møtt med argumenter om manglende ressurser, praktiske forhold eller økonomi. På en annen side brukes det svært store ressurser, både faglig og finansielt, etter overtakelsen er fullbyrdet (eksempelvis på institusjon). Det er viktig at ressurs spørsmål både når det gjelder kompetanse, personell eller økonomi ikke står i veien for å sikre barn og foreldre deres rett til familieliv.

Kompetanse og kritisk refleksjon rundt egen praksis

Vi er bekymret for at ansatte i barnevernet ikke har tilstrekkelig anledning til å bruke sin kompetanse i sin barnevernsfaglige hverdag. Det rapporteres om at den enkelte har svært mange saker, noe vi frykter står i veien for deres mulighet til å bygge relasjon til barn og foreldre, sette seg inn i sakens bakgrunn og kompleksitet, søke veiledning og få nok tid til å reflektere over sakens art og alternative hypoteser. Videre er vi bekymret for at de ansatte ikke får nok veiledning i vanskelige og sammensatte saker, i faglige spørsmål og i tilknytning til egne utviklingsområder. Det må sikres tilstrekkelig rom for kritisk evaluering og drøfting av egen makt og egne holdninger i det barnevernfaglige arbeidet, så vel som egen kompetanse og saksveiledning.

Når det er sagt, kan det se ut som at det ikke er tilstrekkelig kompetanse og kunnskap hos enkelte ansatte når det gjelder utredningsarbeid og forståelse av psykisk helse og ulike lidelser, og når det gjelder kunnskap om barns utvikling og de mange ulike forhold som må tas hensyn til når et barns omsorgsbehov og foreldrenes omsorgskompetanse skal vurderes. Blant annet har vi kjennskap til flere saker der barnets vansker forstås som forankret i eller forårsaket av traumatisering og omsorgssvikt, uten at barnet er blitt utredet med tanke på utviklingsforstyrrelser eller nevrobiologiske tilstander. Når barnet så har blitt plassert i beredskapshjem eller institusjon, har dette ført til en intensivering eller eskalering av barnets vansker. Dette blir da tilskrevet relasjonsbruddet eller erfaringer i biologisk hjem, og siden også knyttet til reaksjoner på samvær. Økt kunnskap om barns utvikling, alternative hypoteser og differensialdiagnostiske vurderinger er vesentlig i slike saker, og synliggjør også behovet for et bedre samarbeid mellom barnevernet, psykisk helsevern for barn og unge, og habiliteringstjenesten.

Mange barnevernssaker omhandler manglende «foreldreferdigheter», dårlig samspill, vansker i forbindelse med tilknytning og manglende emosjonell ivaretagelse. Dette kan være alvorlig for barnets utvikling. Likevel er det viktig at vi som psykologer formidler at det ikke er enighet innen fagfeltet om disse forhold, at det er vanskelig å måle, at foreldreferdigheter kan variere med kontekst og kultur, og at ulike barn tåler ulike forhold. Ikke minst at noe målt på ett tidspunkt, ikke nødvendigvis er representativt for hvordan det er på andre tidspunkt.

I denne sammenhengen tenker vi også at kompetanse i barnevernet inkluderer et kritisk blikk både på kunnskap, tiltak og beslutninger. Med utgangspunkt i dette mener vi at kompetansen i barnevernet kanskje ikke alltid står i forhold til det ansvaret de ansatte har når det gjelder å vurdere og konkludere i sakene de arbeider med.

Vi vil særlig påpeke det som jo ofte blir hevdet, nemlig at kunnskap om eller ferdigheter når det gjelder å utforske både kulturelle oppdragerpraksiser og hvordan barn og familier må forstås i sin kulturelle kontekst, kan være begrenset. I mange saker vi kjenner til, har ikke kulturperspektivet blitt tematisert eller undersøkt, selv om det åpenbart er en del av det totale bildet. Å arbeide kultursensitivt i disse sakene, er vesentlig for å kunne danne seg et reelt bilde av familiens ressurser, vansker og behov.

Videre er det for lite kunnskap eller fokus på hva det betyr å være ny i landet, og hvordan fluktbakgrunn og traumatiske erfaringer kan påvirke omsorgsutøvelsen og hva som trengs for

å styrke foreldrefungeringen. Vi mener det i disse sakene fremstår som at terskelen for å gripe inn med akutt plasseringer og omsorgsovertakelser noen ganger er for lav. Dette er særlig problematisk dersom barna selv er traumatisert eller sårbare etter et liv på flukt, og spesielt alvorlig blir det dersom søsken da splittes.

Utredningsarbeidet i barnevernet bærer preg av at bruken av begrepsapparat, verktøy eller metodikk ikke i tilstrekkelig grad er vitenskapelig fundert. Dette kan føre til at det legges for stor vekt på enkelte begreper og teorier og at disse i verste fall anvendes på uriktig måte eller legges til grunn for slutninger som trekkes på feilaktig grunnlag. Det vi særlig tenker på her er den sterke vekten som i dag legges på teorier og begreper om samspill, om tilknytning, emosjonell omsorg, foreldres evne til mentalisering osv. Til tross for disse begrepenes sentrale rolle i psykologi og psykologisk virksomhet, mener vi at en må være varsom med å gjøre en del slike begreper til absolutter og veldig konkrete størrelser. At det stadig oftere forekommer rapporter som konkluderer på bakgrunn av litt forhastede samspillsvurderinger eller vurderinger av relasjon eller mentaliseringsevne hos foreldre, mener vi kan ha meget uheldige utslag. Vi mener det er for stort rom for skjønnsmessige og subjektive vurderinger som ikke lar seg etterprøve, at metodene er for lite evidensbasert, at metoder og teori ikke er tilstrekkelig forsket på og dermed ikke mulig å anse som belagt med tilstrekkelig kunnskap. Det finnes mye dokumentasjon på at vold, rus, neglekt, overgrep etc. har stort skadepotensial for barns utvikling, men evidensen som omhandler mangler i den emosjonelle omsorgen eller svak mentaliseringsevne er på langt nær tilstrekkelig.

Litt i sammenheng med dette vil også tiltakene som settes inn, tidvis være begrenset av utilstrekkelig kunnskap og forståelse. Ansatte kan ha fått opplæring i spesifikke tilnærminger som ikke er anvendbare overfor den enkelte familie, men som likevel benyttes i stort omfang (f.eks Circle of Security). Igjen vil dette med kulturell tilpasning bli et sentralt tema. Råd og veiledning, som er det mest brukte hjelpetiltaket overfor familie «treffer» ikke når problemforståelsen ikke er god nok, eller problemforståelsen er felles mellom den som hjelper og den som skal hjelpes. Det kan da også medføre at tiltaket ikke er tilpasset det som kanskje utgjør de reelle behovene i familien. Med andre ord, vi vil argumentere for foreldreveiledning og oppfølging, men det er viktig at de som utfører denne veiledningen, selv har tilstrekkelig kompetanse og riktig problemforståelse. Ikke minst må veiledningen skje innenfor en relasjon til foreldrene som har tilstrekkelig trygghet og tillit til at endring kan skje.

Vi ser også store variasjoner på kvaliteten på institusjonene som skal ivareta barn og familier, det være seg barn- og familiesentre, og barnevernsinstitusjoner barn plasseres i. Uttalelser fra disse situasjonene vil i mange saker illegges stor vekt, og da er det desto viktigere at det er foretatt grundige utredninger og at det dannes et helhetlig bilde av saken. Vi kjenner til saker der foreldre som burde ha fått akutt hjelp innenfor psykisk helsevern i forbindelse med kriser og alvorlige depresjoner, ikke har blitt fanget opp, fordi fokuset har ligget på samspillsvurderinger og foreldreveiledning. Videre kjenner vi til saker der barn har bodd på institusjon med et svært høyt antall vikarer, selv om barnet har relasjonsskader, særlig sårbarhet og utviklingsforstyrrelser. Slike steder blir ikke barnets konstitusjonelle vansker blitt fanget opp eller hjelpebehovet blitt ivaretatt.

Det benyttes utredningsmodeller i barnevernet som «Kvello-modellen» i stor utstrekning. Vårt inntrykk er at de brukes noe ukritisk, og at det tas for lite hensyn til den store variasjonen blant familiene og barna der ute.

Til slutt vil vi også trekke frem at det i noen saker oppstår vansker i samarbeidet med foreldrene. Det kan være en rekke ulike årsaker til dette. Ett problem som vi selv har erfart, er at foreldre som stiller kritiske spørsmål eller som er uenige i barnevernets beslutninger, blir oppfattet som lite samarbeidsvillige eller ute av stand til å ta innover seg barnets vansker eller erkjenne egen rolle i vanskene som har oppstått. Dette kan naturligvis være en adekvat observasjon, men vi har også sett at foreldre tolkes på denne måten når deres atferd også kan forstås på annen måte. Vi har sett at foreldre ikke lyttes til, og ikke anerkjennes som viktige ressurser i barnets liv med stor kunnskap og forståelse for egne barn. Dette er alvorlig, spesielt når det etter utredninger og grundigere behandling av saken viser seg at foreldrene hadde rett. Det må også trekkes frem at det som regel krever flere parter for å skape en konflikt. En av hovedkonklusjonene fra Fjeld-utvalget, var at foreldre i stor utstrekning har hatt grunnlag for sin kritikk og misnøye med barneverntjenesten.

Kunnskap om senvirkninger

Det finnes per i dag for lite systematisk kunnskap om hva det gjør med et barn å bli fratatt sine foreldre og vokse opp i fosterhjem eller institusjon. Det trengs mer kunnskap om hva relasjonsbrudd gjør med et barn, hvordan deres identitetsutvikling og selvfølelse påvirkes av å ikke vokse opp i egen familie, og hvilken betydning dette får over tid. Foreldre som fratras sine barn kan oppleve dette som svært traumatiserende hendelser og leve med en vedvarende sorg, noe som igjen kan få betydning for deres omsorgsfunksjon under samvær og i et langsiktig perspektiv. Med andre ord, selve barnevernssaken kan gjøre dem til dårligere omsorgspersoner.

Videre er det også viktig å få bedre innsikt og kunnskap om hva det gjør med et barn å bli akutt plassert og måtte håndtere et uforberedt brudd med egen familie og eget nærmiljø. Det er grunn til å tro at slike brå overganger preger barn, selv om endringene bidrar til en tryggere situasjon for barnet. Vi mener derfor det er grunn til å søke mer kunnskap og systematisering av erfaringer med slike overganger, blant annet for å vurdere endringer i praksis på dette punktet. Noen barn har opplevd slike brå overganger gjentatte ganger, noe som vi må anta vil få stor betydning for deres psykiske helse og relasjonelle fungering. De mister over tid enhver meningsfull relasjon i livet og står i verste fall uten noen når de møter voksenlivet.

Vi er naturligvis også bekymret for barn som flytter fra fosterhjem til fosterhjem og institusjon til institusjon, noe som dessverre rapporteres for ofte. I disse sakene er det naturlig å spørre seg hvordan det kan være til barnets beste og om hvordan saker utvikler seg til å bli slik. Det er rimelig å reise spørsmål om forarbeid og kunnskap om plasseringsstedet alltid er tilstrekkelig når barn flyttes. Med andre ord, behovet for kunnskap om virkningene av separasjon og flyttinger både på barn og foreldre synes viktig. I tillegg vil vi peke på viktigheten av informasjon og forberedelser i de enkelte plasseringssaker for å unngå at barn plasseres i fosterhjem eller liknende som ikke har de nødvendige forutsetninger for å kunne håndtere situasjonen, noe som, i kombinasjon med barn med store vanskeligheter, bidrar til stor grad av ustabilitet.

3. Barnevernets organisering og virksomhet må evalueres

Kommersialisering av barns hjelpetilbud

Vi ser det som problematisk at private aktører innenfor barnevernsfeltet tjener penger på omsorgsovertakelse av barn, og frykter at dette får betydning for varigheten på plasseringen og at det er til hinder for arbeidet med tilbakeføring. Vi frykter også at dette kan føre til plasseringer i andre kommuner enn der familien bor av andre hensyn enn hensynet til barnets beste.

Vi er også usikre på hvordan det kan sikres at det til enhver tid er kvalifisert personell i tjenester som ikke er underlagt de samme krav og tilsynsmyndigheter som offentlige tjenester. Kravet til kvalifiserte ansatte er ikke alltid lett å møte i offentlige tjenester heller, men det må kunne forutsettes at det likevel er mer gjennomførbart enn i det private. Det går mye penger til private tiltak, penger som kunne ha blitt benyttet langt bedre på et tidligere tidspunkt. Dette bør sees nærmere på før det vurderes å øke budsjettene til barnevernet.

Bruken av sakkyndige psykologer

Sakkyndige psykologer kan engasjeres av kommunen eller oppnevnes av Fylkesnemnda eller domstolen for å opplyse saken. De blir gitt et mandat og skal utrede og vurdere saken i henhold til dette. Sakkyndige psykologer kan bli gjenstand for sterk kritikk, og noe av denne handler om bindinger til barneverntjenesten. Vi mener derfor det kan være hensiktsmessig å legge denne ordningen under Fylkesnemnda og domstolene for å styrke tilliten til at den sakkyndige er uavhengig. Videre er det viktig at det sakkyndiges habilitet sjekkes ut og at egenerklæringen følger rapportene.

Noen sakkyndige arbeider alene uten tilgang på kollegaveiledning. Det stilles heller ingen krav til formell kompetanse. Vi mener det bør vurderes å stille visse kriterier til den sakkyndiges fagkompetanse. Eksempelvis bør det være krav om videreutdanning og/eller spesialisering, og etterutdanningen som i dag driftes av NPF bør inkludere økt fokus på menneskerettigheter og tilbakeføring. Videre bør det være et krav om kollegaveiledning i hver enkelt sak, slik at alternative hypoteser og vurderinger kan utdypes og redegjøres for.

Det bør også være gitt at hensynet til og forståelsen av kulturperspektivet er en del av mandatet i alle saker og i særdeleshet der det dreier seg om familie med migrasjonsbakgrunn, både når det gjelder problemforståelse og vurdering av tiltak.

Det bør også utredes om Barnesakkyndig kommisjon (BSK) kan få et utvidet mandat og slik også bidra til økt faglig kontroll og kvalitetssikring av de sakkyndige rapportene. Hvilke krav som bør stilles til kompetanse og kvalitetssikring blant medlemmene i BSK, bør være en del av denne utredningen. Man bør også se nærmere på hvordan samhandlingen med spesialisthelsetjenesten eventuelt kan bidra til å fremme bedre beslutninger. I denne sammenheng kan det være hensiktsmessig å studere effekten av CARE-prosjektet.

Organisering av barneverntjenesten

Det er tatt til orde for at barnevernet bør omorganiseres, slik at hjelpetiltak og omsorgsovertakelser ikke vurderes og effektueres av de samme menneskene innenfor samme tjeneste, men heller deles opp i ulike tjenester. Her kan man se for seg at «hjelpedelen» av barnevernet kan samordnes med, for eksempel, familievernet. Om barneverntjenesten bør regionaliseres som statlig foretak er også en diskusjon som handler om bred kompetanse på hvert kontor og robuste og spesialiserte barneverntjenester. MRU mener det er viktig å utrede dette.

Ivaretagelse av ansatte

Det ligger, som tidligere påpekt, et betydelig press på barnevernstjenestens ansatte, som både har et høyt arbeidspress, et stort ansvar og en vanskelig ressursituasjon – i tillegg til å stå i en rekke konflikter og kritikk. Vi vet at mange blir sykmeldt eller slutter fordi jobben er for tøff å stå i, noe som i tillegg til å være en stor belastning for den det gjelder, er en betydelig utfordring for tjenesten, fordi man da ikke får sikret kontinuitet i saksbehandlingen eller sikret fagutvikling og kompetanse gjennom erfaring og kunnskapsoverføring til nyansatte. Dette vil i sin tur ramme barna og familiene tjenesten er ment å skulle hjelpe. Det tar tid for familier i vanskelige livssituasjoner å etablere tilstrekkelig tillit til offentlig ansatte, og den ansatte selv trenger tid til å skape en trygg relasjon og en god forståelse for familiens situasjon. Gjentatte relasjonsbrudd er særlig problematisk for sårbare barn.

Det må derfor sikres at barnevernsansatte får god kollegaveiledning, ekstern veiledning og tilgang på bedriftshelsetjeneste ved behov. Sikring av veiledning til denne gruppen tjenesteytere er et offentlig ansvar og må anses som en vesentlig del av tjenesten. Vi anser både veiledning og kompetanseheving som beskyttende mot den slitasjen ansatte eksponeres for, og behovet for et ivaretagende arbeidsmiljø og kvalifisert ledelse er dermed vesentlig. Videre er det viktig at de ansatte blir hørt når de rapporterer om at de har for mange saker til at de makter å gjøre et godt nok arbeid for barna det gjelder.

Del 3: Avsluttende kommentarer

Det gjøres svært mye godt arbeid i barnevernet. Vi har møtt mange som yter god hjelp og som bidrar til å gi barn og familier bedre liv. For noen barn vil det være helt avgjørende å bli gitt en ny omsorgsbasis fordi foreldrene ikke evner å gi dem nok trygghet og utviklingsstøtte slik at barnas behov blir godt nok ivaretatt. Vi kjenner konsekvensene dersom barn som trenger beskyttelse og hjelp ikke får det.

Vi har også stor medfølelse for de mange ansatte som utsettes for hets og trakassering som følge av sitt arbeid.

Vår bekymring er likevel, i denne sammenheng, knyttet til barna og familiene som i dag opplever stor inngripen, krenkelser og mulige menneskerettsbrudd i det godes tjeneste. Basert på vår omfattende erfaring og de ovennevnte kildene, er det flere alvorlige mangler og problemstillinger, både når det gjelder rettsikkerhet, praksis, kompetanse og system. Disse manglene gir seg til kjenne i flere ledd av barnevernets arbeid, fra potensielt ubegrunnede, rutinemessige og ulovlige bekymringsmeldinger, via mangelfull kvalitetssikring av undersøkelser og hjelpetiltak, til akutt plassering og varige omsorgsovertakelser av barna.

Vårt anliggende er å belyse disse områdene gjennom psykologfaglig og menneskerettslig kunnskap.

Det er presserende å finne frem til løsninger for å styrke tjenesten, forhindre urett og motvirke at barn og foreldre får sitt familieliv tatt fra dem på feilaktig og mangelfullt grunnlag.

Familier i krise skal først og fremst møtes med kompetanse, respekt og rause hjelpetiltak dersom dette er nødvendig av hensyn til barnets beste. Dette kan dreie seg om alt fra veiledning, økonomisk hjelp, avlastning og praktisk bistand, og vedvare over tid, om nødvendig gjennom hele barnets oppvekst. Dessuten må vi være sikre på at når et barn tas under offentlig omsorg, så kommer barnet til en omsorgsbasis som er kvalitativt bedre enn den barnet ble tatt ut av. Det er dessverre ikke gitt i dag.

Vi bidrar svært gjerne i det videre arbeidet for å sikre et robust, kompetent og rettssikkert barnevern for familier i Norge, og møter gjerne ekspertutvalget til nærmere diskusjon.

Bergen & Oslo, 11.10.2021

Med vennlig hilsen

På vegne av Norsk psykologforenings menneskerettsutvalg (MRU)

Heidi Wittrup Djup og Reidar Hjermand